

Ändringar av insättningsgarantidirektivet

Finansdepartementet

2008-11-28

Dokumentbeteckning

KOM (2008) 661 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/19/EG om system för garanti av insättningar vad beträffar garantins omfattning och utbetalningsfristen.

Sammanfattning

Direktivförslaget innebär en revidering av insättningsgarantidirektivet för att genomföra rådets överenskommelse den 7 oktober 2008 om att prioritera återställandet av förtroendet för den finansiell sektorn och dess korrekta funktion. Förslaget syftar till att skydda enskilda sparares insättningar och öka konvergensen mellan systemen för insättningsgaranti. Enligt förslaget ska insättningsgarantisystemen omfatta minst 50 000 euro från och med den 15 oktober 2008 och minst 100 000 euro från och med den 31 december 2009. Vidare föreslås utbetalningstiden för ersättningar reduceras. Regeringen är positiv till en ökad harmonisering men ser vissa problem med förslaget.

1.1 Ärendets bakgrund

Insättningsgarantidirektivet implementerades i svensk lagstiftning den 1 januari 1996. Kommissionen aviserade i september 2008 att man avsåg se över hur systemen för insättningsgaranti kan förbättras för att förstärka förtroendet för den finansiella sektorn. Mot bakgrund av den senare tidens utveckling på de finansiella marknaderna kom rådet den 7 oktober 2008 överens om att frågan om att återupprätta förtroendet för och funktionaliteten av den finansiella sektorn skulle prioriteras. Alla medlemsstater enades därför om att höja ersättningsnivån till 50 000 euro. Rådet enades om att vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda enskilda individers insättningar och välkomnade kommissionens initiativ att skyndsamt ta fram ett förslag för att harmonisera systemen för insättningsgaranti. Den 15 oktober 2008 presenterade kommissionen sitt förslag.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget syftar till att skydda individuella sparares insättningar. Nu gällande direktiv föreslås harmoniseras inom tre huvudområden; höjning av miniminivån för ersättning i två steg till 100 000 euro, reducering av längsta tillåtna utbetalningsfrist till tre dagar samt avskaffandet av möjligheten att tillämpa självrisk vid utbetalning av ersättning. Vidare föreslås en allmän skyldighet för garantisystemen att samarbeta med varandra. För att uppnå kravet på snabb utbetalning föreslås att insättningsgarantisystemen endast bör omfatta ickeprofessionella kunders insättningar. Medlemsstaterna får emellertid inkludera andra insättare under förutsättning att detta inte förhindrar snabba utbetalningar.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Insättningsgarantin infördes i Sverige den 1 januari 1996 genom lagen (1995:1571) om insättningsgaranti. Insättningsgarantidirektivet innehåller endast minimiregler. Kraven på införlivande av direktivets bestämmelser med den nationella lagstiftningen är begränsade till ersättningssystemens huvudkomponenter, såsom systemens omfattning och ersättningsnivå, värdlandets behandling av filialer till kreditinstitut från andra medlemsstater och tredje land samt formerna för framställande av krav på och utbetalning av ersättning.

Från och med den 6 oktober 2008 höjdes ersättningsnivån på den svenska insättningsgarantin från 250 000 kronor till 500 000 kronor samtidigt som insättningsgarantin utvidgades till att omfatta fler inlåningskonton än enligt tidigare regler. Svensk gällande rätt överensstämmer således med kommissionens förslag i denna del. Däremot krävs en lagändring för att få

till stånd den höjning av ersättningsbeloppet till 100 000 euro som föreslås gälla från och med den 31 december 2009.

2008/09:FPM36

Bestämmelserna i 8 och 9 § § insättningsgarantilagen om ersättningsrättens inträde samt utbetalning kommer att behöva ses över med anledning av förslaget starkt förkortade tid för utbetalning. Enligt insättningsgarantilagen inträder ersättningsrätt i samband med konkursbeslut och ersättningar kan betalas ut så sent som tre månader efter dagen för konkursbeslutet med möjlighet till förlängning av denna tid genom ansökan till domstol.

Förslaget innebär också att möjligheten att ta ut en självrisk från insättaren avskaffas. Någon sådan självrisk har aldrig införts i den svenska insättningsgarantilagen, varför bestämmelsen inte får någon inverkan på svensk rätt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen anger i ingressen till direktivförslaget att det inte får några konsekvenser för EU:s budget. I övrigt har kommissionen på grund av tidsbrist inte gjort någon bredare konsekvensanalys av förslaget.

För Sverige innebär förslaget att Riksgäldskontoret kan förutses behöva vissa ökade resurser för att bygga upp ett system för väsentligt snabbare utbetalning än vad som gäller idag. För Finansinspektionens tillsyn gäller att säkerställa att bankerna har tillgängliga data för att rätt utbetalningar av inlåningsmedel kan ske inom given tid. Detta kan kräva vissa ökade resurser.

För insättningsgarantisystemet innebär förslaget att höja ersättningsnivån till 100 000 euro en viss ytterligare utvidgning av systemet. Bankernas avgifter förutses öka i motsvarande grad. Uppgifter från insättningsgarantiutredningen 2002 indikerar emellertid att den absoluta merparten av hushållens garanterade insättningar ryms inom nuvarande tak på 500 000 kronor. Förslaget får i första hand ses som en åtgärd att öka stabiliteten i inlåningen generellt och därmed bidra till systemstabiliteten på finansmarknaderna. Från konsumentskyddssynpunkt kan det förutses öka skyddet för gruppen egenföretagare och andra småföretag men även för andra kategorier av insättare som olika slag av organisationer, föreningar etc.

Eventuella merkostnader med anledning av förslagen ska hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen har sedan länge förespråkat en harmonisering av insättningsgarantisystemen och är generellt positivt inställd till förslaget. Emellertid innebär förslaget i vissa delar problem, dels med hänsyn till gällande rätt i förhållande till den reducering av tidsfristen som föreslås för konstaterande av ersättningsrättens inträde, dels praktiska problem som kan förutses i anledning av den förkortade utbetalningsfrist som föreslås. Sverige har redan genomfört den första nivåhöjningen till motsvarande 50 000 euro. När det gäller frågan om en höjning av ersättningsnivån till 100 000 euro motsätter sig regeringen inledningsvis en sådan.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Övervägande antal medlemsstater är positiva till att höja ersättningsnivån från 50 000 euro till 100 000 euro. Majoriteten av medlemsstaterna är positivt inställda till en reducering av tidsfristen för utbetalning av ersättning men anser att den tid som kommissionen föreslagit är för kort.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets rapportör har lämnat förslag om konkreta åtgärder för att underlätta hanteringen av en gränsöverskridande kris och anser att höjningen av ersättningsnivån till 100 000 euro bör föregås av en utvärdering av om denna är behövlig. Rapportören föreslår vidare att utbetalningsfristen som längst ska få uppgå till tio arbetsdagar och att ett system för att möjliggöra nödutbetalningar inom tre dagar av en viss del av ersättningen ska finnas.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

En referensgrupp har bildats med representanter från Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Riksbanken och Bankföreningen. Riksgäldskontoret anser att den föreslagna tidsfristen för utbetalning av ersättning är för kort. Bankföreningen är positiv till regler som innebär en harmonisering av insättningsgarantisystemen.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Förslaget bygger på artikel 47.2 i EG-fördraget, som är den rättsliga grunden för antagandet av åtgärder som syftar till att fullborda den inre marknaden för finansiella tjänster. Det krävs kvalificerad majoritet för beslut i rådet i

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Kommissionen anför att målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan uppnås bättre inom gemenskapen. Förslaget går inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål.

Regeringen delar den uppfattningen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det första rådsarbetsgruppsmötet ägde rum den 27 oktober 2008 och har sedan åtföljts av två möten i attachégrupp den 6 respektive 14 november. Coreperbehandling äger rum den 19 november och förslaget ska behandlas vid Ekofinrådsmöte den 2 december. Europaparlamentet har påbörjat behandlingen av ärendet och omröstning beräknas ske innan årets slut.

4.2 Fackuttryck/termer

- Filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning.
- Insättare: den som har en insättning i ett institut.
- Insättning: tillgodohavande som avser inlåning på konto.